

Томислав Османли је најисао елегантан, мистичан, интелектуално рафиниран, раскошно структуриран роман о појави за најним пролазом ка бољем суџа, ка бољим местима, ка вечности која наликује мистичкој змији која се храни сопственим рејом. Ово је роман који одушевљава и чита се једним отварањем корица.

Проф. др Венко Андоновски,
писац и књижевни теоретичар

Шта је то Томислав Османли најисао да би нас овако усхићено? Украјко: нешто што у нашој књижевности још увек нико није урадио. Један већемени роман о мучном двадесет и првом веку, македонском и светском, али роман који није литераризован према лојци књижевности, већ пре у складу са технолошким стандардима компјутерских ирица.

Проф. др Јелена Лужина
театролошкиња и књижевна критичарка

Роман XXI састоји се од неколико различитих ирича, на појно различитим континентима, повезаних ујраво заједничким називником времена и надања у будућности коју то врејеме доноси. Османлијев стил ијак је оно најдојљивије, јер читање се прећвара у гледање филма у кино дворани са холограмским пројекторима.

Теута Бутучи, портал „Зихер“, Загреб

Мајсторски најисан роман са узбудљивом идејом, зајлећом, раслећом и изнад свећа модерном структуром.

Манчо Митевски, уредник и члан жирија за
Роман године листа Ујрински весник

Османлијев роман својом сложеном структуром обухвата дух и ријам времена, али и ујозорава на вјечну и 'велику' тему прећлијања временских и просјорних координата.

Јагна Погачник, Јушарњи лисџ, Загреб

Библиотека
дереџа вам ѡредсџавља...

Уредник
Александар Шурбатовић

Наслов ориџинала
Томислав Османли
ДВАЕСЕТ И ПРВИОТ

Ова је књига издата уз великодушну помоћ преводачке мреже Традуки, уз значајну професионалну подршку њеног надлежног претставника, госпође Хане Стојић

Copyright © оригиналног дела *Томислав Османли*
Copyright © овог издања дела *Дереџа*

ТОМИСЛАВ ОСМАНЛИ

XXI

Књига фантазми

Роман

Превод с македонској
Зоран Пауновић

Београд
2014.
ДЕРЕТА

Димитрију Т. Османлију
мом сјаном сину,
од која свакодневно учим необичне
приче из историје
и понеке чудне, скривене ствари из
савременог живота,
али највише о оној све ређој врлини:
како се с другима дели радости
и доброты.

1.

Рани сумрак већ је прекривао планине изнад Скопља када је, сав задихан, Гордан Коев утрчао у велику халу нове железничке станице. Кроз станичну зграду од метала и заглављеног прљавог стакла, сада изложену новом летњем таласу јулске врелине, ширио се снажан мирис амонијака који је избијао кроз шкрипава врата станичног тоалета. Нова железничка станица у ствари је већ две деценије стара зграда са приземљем, спратом и перонима на нивоу изнад њих. Као и пруга са неколико колосека и она се надносила изнад омлитавелог тела града, на великим бетонским стубовима као на широком раширеним ногама, изнад малих кућа у даљини, а и ближе, код главног улаза у станицу и изнад главне саобраћајнице која се провлачила испод ње. Као што је то случај са тесним грлима која гуше изненада израсле градове, тако је и ова саобраћајница баш испод капије масивне бетонске железничке станице застојима спајала два дела несразмерно издуженог главног града ове мале земље. Том улицом, као по ризично проширеној вени провученој између колонада висеће станице, саобраћао је троми крвоток града: стари црвени аутобуси који су остављали облаке издувног дима и читавог лета возили са отвореним пнеуматским вратима, прастари аутомобили излизаних гума и рђом захваћених прагова и каросерија, ужурбани војни и полицијски конвоји и, са друге стране, велики, црни ципови новопечених богаташа.

Станица је деловала нескладно у односу на околину и то није било чудно јер је изграђена у налету футуристичког

ентузијазма, по идеји јапанског урбанисте, након земљотреса који је крајем јула 1963. године погодио град, однео многе животе и скоро све капиталне грађевине, а у периоду обнове нескладно му променио и архитектонски изглед. Поред других зграда у катастрофи се срушио и највећи део старе железничке станице изграђене на једном другом месту. Од тог здања, као споменик и сећање на земљотрес, остао је део мермерне фасаде са великим сатом чије су казаљке показивале окамењено време катастрофе: 5 сати и 17 минута. Тако је, много година касније, град добио нову железничку станицу подигнуту на километарски дугој платформи положеној на бројне мермерне стубове, која се извијала у даљини као бетонска стонога по којој су у град, или тачније изнад града, све ређе пристизали возови, углавном због смањеног броја локалних и најелементарнијих транзитних дестинација. Станица и висећа пруга биле су помпезан споменик идеалу да ће се после катаклизме изградити лепши и модернији град, који ће изнедрити савремене и срећне људе.

Сада је испод ње струјао чађав венски крвоток изненада пропалог града, према центру с једне, а према једном новом насељу с друге стране, у којем је, до тог тренутка, живео и двадесетпетогодишњи Гордан Коев који је, као што смо на почетку рекли, сав задихан утрчао у утихнулу железничку станицу. Ипак, пре него што откријемо разлог журбе због ког је овај младић улетео у станицу, да се још мало задржимо на опису насеља из којег је он управо пристигао.

То велико насеље звали су „градска спаваоница“ јер је у њему живело на хиљаде људи који су тамо одлазили на спавање, а ујутру, након што се пробуде, испод стубова железничке станице као испред неке бетонске капије града, рекама аутомобила и аутобуса, долазили су у центар и по подне се истим путем, збијени, враћали кући након дуге вожње

којом је био уоквирен читав њихов дан, а током времена и сам живот. Сада већ густо насељено ново насеље наследило је име „Аеродром“ по узлетишту, које се некада давно налазило на том месту. После дуге паузе током које су простране пољане Аеродрома окупирали коров, самоникле траве и папрати, а после земљотреса, почеле су да ничу једна за другом бараке, а потом и зграде, тај простор се полако урбанизовао и насељавао младим брачним паровима који су негде пре две и по деценије уз нови стан добили наду и шансу за бољи живот.

Четврт века касније то су већ били остарели брачни парови, попут Гордановог оца и мајке, који су се доселили у ову велику градску спаваоницу, где су се у новим становима мазиле глатке, затегнуте коже парова новонасељене генерације, водила љубав свежом страшћу и стварао нови живот, а сада се одлазило на спавање са носталгичним маштањем, климактеричном главобољом и болом у крстима. Насеље радосног детињства Гордана Коева претворило се у квартал трошних, никада више окречених фасада иза којих је живот доживљавао прву засићеност средовечјем.

И тако је нова железничка станица постала нека врста капије кроз коју је протицао живот овог дела Скопља, а Аеродром је подсећао на урбано срце града које је терало крвоток да тече прво нагоре, а потом надоле; најпре напред, а затим назад, у једно велико и монотono, успорено пулсирање живог организма главног града који је Гордану изгледао уморно, готово клонуло.

И тако је, у презрело лето 2001. године, Гордан Коев ушао у железничку станицу са чврсто одређеним циљем: да прекине тај бескрајни ток монотоније, као што је последњих месеци најављивао Маји, коју, разуме се, воли и која, можда, то исто осећа према њему, мада ни у једно ни у друго он није био до краја сигуран. Код ње су му се свиђале изазивачка досетљивост и интелигенција, као и складне црте лица с дрским

уснама, плаве, и на први поглед незаинтересоване очи, обле груди с малим малинастим брадавицама, које је волео да дражи и погледом и додиром, начин на који га је љубила и повлачила ка подруму у њеној згради, тамо доле, испод десетак степеница на које је падала тамна сенка стварајући привид склоништа када је неко силазио степеницама и палило се аутоматско осветљење. Прибијени уз гвоздена врата подрумских просторија, иза којих је допирао мирис буђи, притајили би дубоко дисање, очекујући да кроз улаз зграде изађу или уђу, у сваком случају да оду, углавном радознале Мајине комшије, а када би се поново смирили и аутоматско светло угасило, он је настављао да љуби њену обнажену дојку.

А онда је једног дана рекао Маји да му је свега доста и преко главе, и овог уморног града и ове измрцварене земље која очекује да се догоди неко чудо, а не предузима ништа да то чудо створи. Било му је доста чекања да добије посао, компјутерских програма које је за све мање пара правио за фирме које се баве продајом софтвера по ниским набавним и високим продајним ценама, мајке и оца који су га стално питали када ће да се ожени, њихових планова да зазидају терасу и тако добију још једну собу у стану, који је постао тесан, брзих вођења љубави са њом по хаусторима и, када је то било могуће, на малом столу затамњене бакалнице његовог оца са ког су склањали велику металну касу, фактуре, уплатнице и наруџбенице, хемијске и графинте оловке, и пригушено водили љубав између артикала. Потом би све уредно вратили на своје место. Маји је већ рекао да не може да поднесе да живи са свим тим.

„Где, бре, ти живиш? Патетичан си као неки лик из романтичарске литературе“, умела је да му каже, враћајући се тако и жанру који је највише волела док је студирала компаративну књижевност и на ком је касније магистрирала, иако су сви покушавали да је одврате од тога, говорећи јој да је то један претеран и патетичан књижевни правац, зато и застарео стил, који подразумева катастрофу, а затим и искупење

кроз осећање „светског бола“, *weltschmerz*,¹ као што је волела веселим гласом да изговара овај немачки термин.

„Где ти живиш?!“, говорила му је прекорно, слушајући га пажљиво, а гледајући безизражајно, као да до ње није допирала жалопојка коју је све чешће понављао. На крају тих њихових разговора на ивици свађе, као пронађено решење, грабила га је за јакну, привлачила и увлачила у нови налет пољубаца због којих је заборављао на незадовољство, на подрум, на мирис мемле и препуштао се њеним миловањима.

Иако је раније говорио да почетак новог века сигурно неће дочекати у овом говнарском граду, који месец дана мирише на липе а једанаест на ђубре, у међувремену му се указала прилика за редован посао. Једна од фирми која је повремено унајмљивала његово софтверско знање позвала га је да замени програмерку која је отишла на породилско одсуство и то баш у време када су стигле поруџбине за корекције система угрожених миленијумском грешком. Овај страх је полако прерастао у панику на крају последње деценије истрошеног столећа. Такозвана *millenium bug*² претила је да изазове компјутерски хаос широм света и то у једном трену, у поноћ 31. децембра 1999. године, тачније на математичком прелазу из старог у нови век и нови миленијум. О проблему *Y2K*³ говорило се и писало до размера хистерије.

Гордан је на интернету пратио огромне инвестиције информатичких компанија у све масовнијем покушају да се пронађе спас од темпиране бомбе и две хиљадите године, или *Y2K*, како се скраћено називао улаз кроз капију нове ере, преко прага који је делио стари ред од најављиваног хаоса. Тачније, проблем је могао да настане прве секунде 1. јануара

1 *Weltschmerz*, немач. – светски бол. (све примедбе су преводиоачеве)

2 *Millenium bug*, енгл. – миленијумска грешка.

3 *Y2K (the year 2000 problem)*, енгл. – 2000. година; проблем везан за чување дигиталних (компјутерских) и недигиталних података и докуменета због праксе скраћивања четири цифре, које показују годину, на две.

2000. године јер су електронске машине биле програмиране да приказују године са само две последње, уместо све четири цифре. С обзиром на то да ће почетак новог миленијума представити као „00“ годину, рачунари би могли да је препознају као крај било ког века, прошлог или будућег. И тако, уместо да закорачи у нову еру, последња секунда је могла да врати време у 1900, 1800, 100... или да га пребаци у било коју годину која се завршава са две нуле. Маја је пажљиво слушала Горданова објашњавања. „Разлика“, говорио је, „између 1. јануара 2000. и 31. децембра 1999. могла би да буде рачуната као век, а не као разлика од једног дана. Тако ‘грешкица’ прети да направи прави дармар у свим компјутеризованим делатностима: у јавним, производним, банкарским и другим финансијским, телекомуникационим и авио службама и да деформише не само одбројавање него, ако хоћеш, и сам равномерни и прогресивни ток времена.“

Маја није ни трепнула, процесуирала је проблем и информације које јој је Гордан изложио.

„Хм“, рекла је изненада и додала, „баш гадно изгледа.“

2.

Жесток и неизвештан ток животих догађаја натерао је Памелу Портман да путовања схвати као сопствену карму, иако је дубоко у себи знала да су она друго име за њену усамљеност, али и лек против те исте усамљености. Од тренутка када су одлучили да се раздвоје, а никада се званично нису развели, прошле су светлосне године, без обзира на то што јој се Николас повремено јављао, редовно уочи Божића и неочекивано, када је био потпуно пијан, обично из неког ресторана поред пута или из мотела у Колораду где је радио на геолошком истраживању неког кањона. Некада давно, док

су трајали леви дани њиховог заједничког живота, шалили су се да их обоје привлаче рељефи, њу просторни, а Ника њени. Испоставило се да је било обрнуто.

Ник је отишао једног дана, без икаквог објашњења, без било какве најаве, чак и без икаквог наговештаја. Само је на столу у кухињи оставио лист исцепан из радног нотеса на којем је обично исписивао поруке или списак намирница за куповину, о плаћању рачуна или пребацивању дневних обавеза и сасвим неочекивано за једног геолога, а нарочито неочекивао од њега, и сасвим непедантно и на брзину нашкрабану поруку: *Прихватио сам њога на испиравању у Колораду. Не знам када ћу се вратио. Н.* Копиле јој се први пут јавило тек после три месеца и то у четири ујутру из неког бара у којем је трештала музика за сквер-денс.

– Пем – викао је тада у слушалицу – Ја те, ипак, волим! Океј? Океј, душо?

То ју је расанило.

– И ја тебе, Ник, и ја тебе! – узвраћала му је гласно у слушалицу осећајући како јој сузе навиру на очи, али он је није чуо па је почела да виче, опет и опет, јер је он са другог краја урлао: – Не чујем те, срце. Ништа не могу да чујем! – А она је наставила да виче још гласније, све док неко од комшија није почео да лупа у зид, па је Памела ућутала и даље држећи слушалицу из које је чула како се кикоће, усред тог прљавог бара из ког су у њену празну спаваћу собу на западној страни Менхетна допирали звуци неког места у пустињи где су играли шофери, локални фрајери који су дошли да попију пиво, да се мало забаве и у кабинама или товарним деловима скраћених пикап камионета кресну на брзака оцвале, удате или слободне провинцијалке. Чула је читаво то мноштво очајника који се забављају раштркани по великој сали у којој су складно изводили фигуре, поцупкујући, нагињући се, затим се брзо окрећући, држећи при том руке испод пупка на великим овалним металним копчама или придржавајући беле стетсон шешире са

широким савијеним ободима и неуморно ударајући ђоновима штепаних каубојских чизама о под. Чула је и како он неке до себе каже: „... а није ни битно!“ И спустио је слушалицу. Пем се расанила и схватила да јој и такав какав је, себичан и непоуздан, ипак недостаје, да је за њу касно за све друго и да јој је он, и поред тога, једина нада у животу и док је светлост ране зоре обасипала зграде даунтауна⁴ ружичастом бојом, заплакала је горко, први пут откад је отишао.

Ускоро је добила пакет са јефтиним вином из Калифорније. Претражила је пакет не би ли нашла поруку, али поруке није било. „Глупачо, па вино је порука“, помислила је на крају и флашу ставила на сточић поред његове слике и телефона. То је било својеврсно светилиште посвећено Нику, знаци његовог симболичног присуства: симбол његовог лица, његовог гласа и ова флаша белог вина као симбол његовог пениса за који је и иначе везивала све своје еротске фантазије. Недостајао јој је не само он већ и његова непредвидљива телефонска јављања. И тако је Пем почела да их очекује.

И стварно, два дана уочи Божића, Ник јој се поново јавио. Био је трезан и љубазан, мада некако уздржан. Опет јој није оставио свој број.

– Немам сталан број, бејб – рекао јој је својим усредсређеним, спокојним гласом – стално се селимо са места на место, а ја мобилне мењам као чарапе. Пројекат ће потрајати још неко време, после ћу видети шта ћу...

– Врати се – рекла је и помислила на његов дубок поглед, снажне загрљаје и чврсто тело. Али са друге стране није чула одговор већ само уздах и потом кратак опроштајни поздрав:

– Океј, бај, Пем!

Клик. И то је било све.

„Боже“, помислила је док је држала руку на спуштеној слушалици телефона, „да ли ми је копице уопште честитало Божић?“

4 *Downtown*, енгл. – центар града.

3.

Без обзира на то што га је та тема терала да размишља, па је зато и тражио потврду од Маје, Гордан Коев ни сам није веровао у катастрофична и апокалиптична предвиђања, па је и претњу миленијумске грешке доживљавао као наговештај једног новог почетка. То што је тај почетак био на самом прагу две хиљадите године за њега није имало неко велико значење. Једино је његова мајка, док му је припремала доручак пред први одлазак на посао, онако пријатно узбуђена, рекла:

– Казала сам јутрос твом оцу да нисам могла да заспим од радости. „Шта ти је, Станка?“; пита ме он из спаваће собе, „Због Гордана“, кажем му ја одавде. „Шта му се десило, бре?“; пресекао се и дошао у гаћама и горњем делу пиџама. „Ништа, бре, Деане“, кажем му, „срећна сам што ће наше дете почети да ради. И то види баш кад.“

– А кад? – заинтересовао се Гордан.

– Како кад! Па на почетку новог века – добадила му је мајка у чуду што је ни он не разуме.

– ... и миленијума – Гордан ју је погледао када је испред њега спустила тањир са кајганом.

– Е, утолико лепше – прокоментарисала је Станка Коева не осећајући иронију у синовљевом гласу. – Постајеш свој човек уочи једне нове ере. То се ни нама није десило. Е, тек је генерација мог оца... Има ли нешто лепше од тога? Зар је то мала ствар, бре, сине?

– Само... до тада имамо још годину дана – рекао је Гордан.

– Како још годину дана?

– Нови век почиње 2001. године. Две хиљадите година је само математички редни број. Миленијум, Станка, почиње после годину дана. Још увек смо заглављени у старом веку.

– Ма ајде, бре! – рекла је мајка са малим прекором у гласу и почела да пере судове, а затим, више за себе утешно додала: – Па нема везе, нека он има посао, а на нову еру ћемо да сачекамо још мало.

Ставио је залогај топле кајгане у уста и једва разумљиво промрљао: – Година је дуг период, Станка.

– Како да не! Толико смо их прегурали, па ћемо још и ту једну.

– А с друге стране, ко зна да ли ћу тада још увек да будем овде – добацио је мајци пуних уста.

Станка је ћутала и гледала у посуђе испред себе.

– Опет, бре, ти сине, са тим твојим идејама? – рекла је после неколико тренутака што је тише могла па нервозно додала: – Ко ме ће стан да остане?

Окрнула се тек када није чула никакву реакцију и видела да је Гордан већ отишао. До ње је допро тресак затварања улазних врата. Стајала је тако неко време и помислила како они, али ни „она“, како је Мају звала у себи, не могу да му избију из главе ту луду идеју о одласку. Онда је полако узела тањир са тек начетом кајганом, бацила је у канту за отпатке и док је прала и тај тањир заједно са другим судовима излизаним од употребе, невољно је помислила: „Да није било операције када су ми извадили материцу, имала бих барем троје деце. Јединци се брзо размазе, а не дај боже, некад и брзо оду.“

4.

Гордан Коев је почео да ради, додуше на црно, али са редовним обавезама и ритмом. Сваког јутра је излазио у одређено време – у 7.20 је био у дућану свог оца и узимао кифлу и јогурт које је носио за ужину, у 7.30 је био на паркин-

гу, у 7.40 је пролазио испод раскреченог колоса железничке станице у старом аутомобилу свог оца, у 7.55 је био на улазу у софтверску фирму, испред аутомата на којем се пријављивао, у 8.00 је био за столом који су му дали док ради као замена, а по подне је поново ишао назад у Аеродром. Прихватио је и аутоматизовао ову масовну урбану сеобу у свој установљени дневни ритам, који га је, слично плими, начас подизао, а већ следећег часа га повлачио назад заједно са хиљадама других људи попут њега. А онда је у земљи избио рат.

То је било друго ратно дешавање у низу које је потресло Горданову породицу, главни град у ком су живели и читаву земљу која је пролазила кроз искушења и савијала се у једном снажном невремену, већ дуго најављиваном, које је овај део Балкана захватило у периоду између две епохе. Године 1999. десило се бомбардовање суседне Савезне Републике Југославије и косовска избегличка криза током које су српске војно-полицијске структуре натерале у бег скоро 400.000 људи, који су дошли на границу са Македонијом. Након неколико дана блокирања и људских драма на граничном прелазу, коначно су их пустили да уђу на њену територију. И тако се Горданова мала земља нашла на свим сателитским каналима и у самом епицентру пажње светске медијске јавности. Ту исту јавност много више су занимале војне операције и политички део драме од тога како ти људи преживљавају у логору који је на брзину подигнут близу главног града Скопља. Убрзо је ту никао читав избеглички град од шатора, скоро исте величине као и сам град, чије је издржавање у највећој мери пало на плећа крхке земље која је због тога била гурнута у нову неочекивану финансијску и политичку кризу.

Годину дана касније десила се и друга криза у виду међуетничког рата. Рат који је у зиму 2000. године почео као погранична криза у једном селу насељеном најбројнијом мањином у земљи, у почетку је привлачио знатно мању пажњу него светски компјутерски проблем са миленијумском грешком. Тако је било и у поподневним разговорима са Мајом када је

на Горданов позив долазила у његов стан, без обзира на то што је његова мајка била уздржана према њој.

– Много гадно изгледа: општи хаос који мирише на апокалипсу! – говорила је Маја коментаришући актуелности око миленијумске грешке. – То што изгледа да нова ера почиње са миленијумским проблемом – тумачила је она Горданова глобална технолошка страховања док је његова мајка слушала њене каприциозне реакције и кувала им турску кафу – то и није нешто ново у историјским искуствима, с обзиром на то да се драматична и апокалиптична очекивања уочи нових миленијума већ десет векова зову хијалистичка, па је хиљадита година у апокрифним јеванђељима проглашена годином пропасти света. У једном од њих пише: „Биће хиљада и више неће бити хиљада“, што је било сасвим довољно да се прогласи да је дошло време другог појављивања Исуса Христа на Земљи и почетак пропасти света, о којем, је л’ тако, пише Јован у најмистичнијем јеванђељу у Новом завету, у Откровењу. У преводу – у апокалипси. И тако...

Гордан је слушао не трепнувши, док му се Маја сугестивно уносила у лице.

– Бууум! – повикала је изненада и гласно, а Станки Коевој се затресла рука док је сипала кафу у две шољице, али не због страха јер уопште није била плашљива, већ због арогантности ове девојке за коју се Гордан, изгледа, везао више него што би требало.

– Не зезај! – говорио јој је повлачећи ресицу ува против урока и истовремено уживао у њеној хировитости. – И шта после? Заврши причу, тема ме баш занима.

– И после... – говорила је Маја уз шармантну театралност коју је зачинила и женском провокативношћу, природно, не претварајући се и не базирајући се на присуство Горданове мајке – ... дигла се велика паника у средњовековној Европи, тражио се спас душа, ширио се страх од судњег дана, а западна црква је почела да дели индулгенције, документе о опросту грехова. И поред најављене пропасти материјалног света,

она их је за сваки случај наплаћивала у сувом злату... „Шта ти имаш на души, брате? Пљачку и два убиства. То ти је десет златника. Хвала, синко. Опроштени су ти сви греси. Ево ти парче папира као потврда, све ти ту лепо пише.“ Ето, тако ти је то ишло са црквом на увек пословном Западу...

– А са источном црквом? – заинтересовао се Гордан, као да је погодио питање које је у себи поставила и Станка. Она је са пажњом пратила њихов разговор, иако је стајала окренута леђима и била заокупљена новим послом у кухињи.

– Источна? Источна није имала појма шта се дешава. Није јој ишла математика – наставила је Маја са иронијом – а и читав Исток је некада био такав. Док су на Западу правили финансијске договоре, на Истоку су још увек јели живе људе или су, у најмању руку, ковали византијске интриге и копали очи. И тако је дошао и тај одлучујући дан. Многи религиозни и учени људи прострли су се по земљи да дочекају апокалипсу, предани само молитви, посту и покајању. И шта се десило првог јануара 1000. године од Исусовог рођења? Увертира. *The first millenium bug apocalypse!*⁵ Тотално лудило, човече!

– Ма дај, и шта се на крају десило? – нестрпљиво је питао Гордан.

– Савршено ништа. *Zero, nothing,*⁶ душо – рекла је Маја показујући му нулу формирану палцем и кажипрстом – што ће бити и са овом миленијумском апокалипсом.

Станка Коева је неприметно уздахнула, гледала је своја посла али је истовремено била увучена у апокалиптичну причу.

– Нисам баш сигуран – рекао је Гордан уживајући у њеној ђаволастој интелигенцији. – Додуше, истина је да они на Западу воле да се плаше пропасти. Хорор је њихов филмски жанр, аларм мас-медија...

5 *The first millenium bug apocalypse*, енгл. – Прва апокалипса миленијумске грешке.

6 *Zero, nothing*, енгл. – нула, ништа.

– Наравно, човече! Зар не схваташ? Порука је: пожурите, урадите све што планирате, завршавајте све што можете, нема још много времена. Идеја је, наравно, да се од читавог тог хаоса добро заради. Ало, бре, дечко, је л’ капираш ти нешто? – рекла је Маја, хитро је устала са шољицом у руци и враголасто сркнула кафу са његових усана, а потом и кајмак из своје шољице.

– Само што је ова миленијумска грешка нешто сасвим друго – рекао је Гордан замишљено облизујући усне. – Овде је реч о високој технологији. Ово се до сада није дешавало...

– Немој да сметнеш с ума да се и ми хуманитарци бавимо алгоритмима из прошлости и да радимо управо на историјским дефолтовима – одговорила му је Маја и додала: – Иако је још одавно зрео за пропаст, овај усрани свет је жилав и за хијалистичке апокалипсе и за миленијумске грешке. Извини, тета Станка – рекла је када се сетила да их слуша његова мајка, па је наставила – они на томе остварују сјајне екстрапрофите.

Станка Коева, окренута леђима, не прекидајући свој посао, и даље се правила да не чује ништа од свега тога.

– И ја сам због тога добио посао, бејб... – театрално јој је намигнуо Гордан.

– Ето, видиш? – Маја га је уштинула за образ и протресла, претварајући се да хоће да га уразуми. У том тренутку Станка је скоро неприметно изашла из собе не могавши више да поднесе њено преслободно понашање. – На крају, маче, сложићемо се с њима да кризе и нису тако лоше, чак су и стимулативне, а стога и потребне. Оне су ти нешто као секс без заштите...

5.

Климент Кавај, Мајин отац и професор Филолошког факултета на крају радног века, већ годинама је пратио вести на свим телевизијама, као да је очекивао да ће чути нешто ново